

DOKUMENT			SIDA
Riktlinje visseblåsning			1(2)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Umeå pastorat kansliet (VH,JB)	2023-12-11	Riktlinje	1

Riktlinje visseblåsning

Bakgrund

Svenska kyrkan i Umeå vill verka för ett öppet klimat, där anställda, förtroendevalda och ideella medarbetare, vidare benämnda *medarbetare*, upplever att förslag och synpunkter tas väl emot och ses som en viktig del i organisationens lärande. Huvudansvaret för frågor om arbetsmiljö och arbetsklimat ligger på arbetsgivaren, som vill underlätta för medarbetare att även lyfta kritik och frågor som kan vara särskilt utmanande. Utifrån att Svenska kyrkan i Umeå omfattas av *Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden*, kompletteras arbetet i dessa frågor med en kanal för visseblåsning.

Visseblåsartjänsten är till för att anmäla allvarliga missförhållanden, till exempel lagbrott eller andra missförhållanden där det finns ett allmänintresse att informationen kommer fram. Medarbetare och andra som på något vis har kännedom om organisationen kan anonymt göra en anmälan.

Tjänsten ligger hos en extern part för att omöjliggöra efterforskning av uppgiftslämnarens identitet. Länk till tjänsten och mer information finns i org-teamet och på externwebben.

Syfte

Visseblåsartjänsten ska stärka en kultur där problem adresseras och diskuteras. Det ska tydliggöra allas ansvar att uppmärksamma problem och områden där Svenska kyrkan i Umeå som organisation, eller dess medarbetare, inte följer lagar och riktlinjer. Det är även en påminnelse om organisationens ansvar att tydliggöra vilka regler som gäller, och vad som förväntas av medarbetare.

Förhoppningen är att alla medarbetare ska känna sig bekväma att påtala problem öppet, och vid behov vända sig till närmsta chef eller annan person i ledningen. Visseblåsartjänsten och möjligheten att vara anonym är dock ett viktigt komplement.

Det är förbjudet att efterforska och bestraffa någon för att ha påtalat problem. Det gäller faktiska eller upplevda straff, så länge anmälaren agerat i god tro. Medveten smutskastning eller ryktesspridning tolereras dock inte.

Om systemet

Det är viktigt med transparens och tydlighet kring hur uppgiftslämnarens integritet skyddas. Det är även viktigt att hjälpa personen att lämna så komplett information som möjligt. Några aspekter som Svenska kyrkan i Umeå har fäst speciell vikt vid är:

- *Oberoende ärendehandläggning.* Ärenden som bedöms vara visseblåsarärenden enligt lagens definition utreds av en särskilt utsedd arbetsgrupp alternativt av en extern och oberoende advokat.
- *Information till användare.* Uppgiftslämnare ska veta hur man är skyddad tekniskt och vad man själv måste tänka på för att inte lämna för mycket information. Det kan handla om användardata i bilagor, risker med att rapportera från arbetsplatsens nätverk eller att avslöja sig genom på vilket sätt man uttrycker sig.
- *Datalagring.* Svenska kyrkan i Umeå har valt en leverantör med servrar placerade i Sverige. Ärenden som är handlagda och avslutade raderas ur systemet och arkiveras enligt rutin. Informationen anonymiseras alltid innan arkivering.
- *Informationshantering.* Ingen känslig information ska skickas via mejl. Det krävs alltid personlig inloggning för att komma åt och arbeta med ett ärende.

DOKUMENT			SIDA
Riktlinje visseblåsning			2(2)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Umeå pastorat kansliet (VH,JB)	2023-12-11	Riktlinje	1

- *Inrapporteringskvalitet.* Ett tydligt frågeformulär hjälper uppgiftslämnaren att ge all relevant information. Som ett komplement finns möjligheten att anonymt korrespondera med uppgiftslämnaren.
- *Tillgänglighet.* Rapporteringen ska fungera bra oavsett vilken utrustning som används. Arbetsgivaren är särskilt mån om att underlätta rapportering med mobiltelefon. Mobila enheter som ansluter via mobildata ligger utanför arbetsplatsens nätverk. Under arbetstid är de därför ett integritetsmässigt bättre alternativ än arbetsdatorn. Det är även möjligt att lämna ärenden muntligt per telefon.

Om handläggningen

Ärendena hanteras i normalfallet av en utsedd arbetsgrupp. Utredning och rekommendation för åtgärd, eller vidare hantering, presenteras för ledningsgruppen av HR-strateg och/eller administrativ chef.

Om ledningsgruppen är jävrig, eller om ovanstående process utifrån ärendets art inte är lämplig, kommer en extern och oberoende advokat utreda ärendet och rapportera till kyrkorådets ordförande.

Uppgiftslämnaren får regelbunden återkoppling i ärendet. Det gäller oavsett om man valt att vara anonym eller inte.

Ärenden som inte bedöms vara visseblåsningar i lagens mening hänvisas vidare till lämplig person i organisationen.

Identiteten på uppgiftslämnare som valt att inte vara anonym, kommer enbart att göras tillgänglig för den utsedda arbetsgruppen. Undantaget är om ärendet resulterar i en brottsutredning. Då kan man som uppgiftslämnare komma att kallas som vittne.

Personer som förekommer i ett ärende informeras om den pågående utredningen så snart det är möjligt med hänsyn till utredningsarbetet. Vem som står bakom anmälan förmedlas inte, även om det skulle vara känt för utredaren.

Efter att ärendet är utrett och avslutat kommer det att raderas ur visseblåsartjänsten och arkiveras enligt rådande rutin. Informationen kommer alltid anonymiseras innan arkivering.

Utvärderingar och förbättringar

För att visseblåsartjänsten ska vara ändamålsenligt görs regelbundna utvärderingar av hur den används, om medarbetare och andra berörda personer känner till den, om typen av ärenden stämmer överens med tjänstens syfte och om rutinerna kring hanteringen fungerar som det är tänkt.

Mer information

Vid frågor om visseblåsningar och visseblåsartjänsten kan du vända dig till:

Jenny Björk, HR-strateg jenny.bjork@svenskakyrkan.se 090-200 25 13

Eller Svenska kyrkan i Umeås gemensamma adress umea.pastorat@svenskakyrkan.se